

Dagboek van een
revolutionair
en twee andere verhalen

Dagboek van een
revolutionair
en twee andere verhalen

Simon P. Custer

Schrijver: Simon P. Custer

ISBN: 9789402115215

© 2014 Simon P. Custer

Voor M.

“It is impossible to predict the time and progress of revolution. It is governed by its own more or less mysterious laws. But when it comes it moves irresistibly.”

Vladimir I. Lenin

Speech in polytechnic Museum, Moscow, 23 august 1918.

Inhoud

- ❖ Dagboek van een revolutionair
(16 februari – 24 maart 2013)
- ❖ Een grens die rondloopt
(2 juni – 7 juni 2012)
- ❖ De noodzaak van een revolutie
(27 -28 januari 2013)

Dagboek van een revolutionair

(16 februari – 24 maart 2013)

1.

Op zestien februari tweeduizendendertien liet Bernard van Dam van zijn laatste geld en zonder veel hoop op een reactie een oproep in het Brabants Dagblad plaatsen:

“Ik, integere revolutionair van middelbare leeftijd ben op zoek naar (een) geestverwant(en) om gezamenlijk revolutionaire activiteiten te ontplooiën. Wil jij meedenken hoe we de huidige orde omver kunnen werpen? Bel me dan op... enzovoorts, etc.”

Toen Bernard de bewuste pagina op de ochtend van plaatsing opensloeg, werd hij door een zeldzaam voldaan gevoel overvallen. Het bericht stond in het midden van pagina tien, geheel omgeven door contactadvertenties. Hij had opdracht gegeven om sierlijke op handschrift gelijkende letters te gebruiken. Dat zou het geheel wat meer cachet geven, zo had hij gedacht. Het was een goede keuze geweest. De tekst zweefde met de in zichzelf gekeerde kracht van een fakir boven de pagina.

Bernard was het kind van een Nederlandse vader en een Franse moeder. Zijn vader heette Wim, zijn moeder Josephine. Hij stond er niet op dat zijn naam met een Franse tongval werd uitgesproken, maar hij vond het wel fijn het te horen. Hij was vierenveertig jaar

oud en gedurende heel zijn leven had hij met zijn moeder in de Mimosastraat aan de rand van het centrum van Tilburg gewoond.

Zijn moeder stierf twee weken geleden op negenenzestigjarige leeftijd. De kanker in haar lever had haar in twee maanden geveld. Bernard had haar dag na dag achteruit zien gaan. Ze was steeds valer geworden. Het was alsof de scherpe lijnen in haar gezicht langzaam maar zeker werden uitgegumd. Op het laatst was ze bijna doorzichtig. Een gelige waas lag onder de witte lakens van het ziekenhuisbed, totdat ook die verdwenen was. Er bleef een lichaam over, waarover een dunne laag, lichtgrijs, bijna wit gruis lag.

Josephine liet Bernard achter zonder broers, zussen of andere noemenswaardige familiebanden. De familie van zijn moederskant woonde ergens in Frankrijk, maar daarmee hadden hij en zijn moeder jaren geleden het contact verloren. Tevergeefs had hij gezocht naar adressen van tantes of ooms om hen over haar dood te kunnen berichten.

Alleen een broer van zijn reeds overleden vader was bij de crematie aanwezig. Bernard had hem in geen jaren meer gezien. Het was een korte opgeblazen man, met bolle wangen, een bijna kaal hoofd en een zeldzaam laag zwaartepunt. Toen hij de zaal binnenkwam, waggelde hij op zijn dikke benen als een verdwaalde eend naar de kist. Het pad tussen de stoelen was net breed genoeg voor de amplitude van zijn schommeling. Voor de kist gaf hij met zijn handen samengebonden op zijn ronde buik een korte knik en voegde zich daarna bij de rest van het gezelschap.

Bernard zat met drie vriendinnen van zijn moeder op de voorste stoelen. Ze droegen lange zwarte jurken en zaten roerloos met hun handen samengevouwen in hun schoot. Als een van de vrouwen tijdens een psalm zachtjes begon te snotteren, volgde er naast haar een ingehouden snik, waarna ze al gauw, alledrie zachtjes schuddend zaten te grienen. Zo staken ze elkaar bij ieder lied aan met korte uitbarstingen van gesmoord verdriet.

In negentienachtezestig had Josephine samen met haar generatiegenoten in Parijs op de Champs-éllysées met haar vuisten in de lucht om verandering geschreeuwd. Ze was vierentwintig en de intens opgewekte, bijna manische ervaring van die dagen was een van de hoogtepunten in haar leven. Haar temperament viel tijdens die dagen naadloos samen met de menigten die bruisten van jonge overmoed. Waar anderen onrustig hun plek zochten in het spontane geweld van de revolutie, voelde zij zich op iedere plek thuis.

In de nadagen van de revolutie - de rust was in heel Frankrijk teruggekeerd - ontmoette Josephine Wim. Wim was zevenentwintig jaar oud en vertegenwoordiger voor een platenmaatschappij in Nederland. De gouden tijden van de popindustrie waren aangebroken en honderden slimme zakenmannen stonden klaar om hun slag te slaan. In opdracht van een van die mannen was Wim in zijn rode deux-chevaux naar Parijs gereden.

Josephine liep in een kort geel rokje, een marineblauwe blouse, hoge hakken en een bijpassend

geel lint in haar haar over het Place de la Concorde. Het was bloedheet. Wim kwam haar vanaf de andere kant van het stoffige plein tegemoet gelopen. Hij had zojuist een belangrijke zaak succesvol afgerond. De ongewone hitte en de opwindning van die dag hadden hem vermoeid. In zijn ene hand hield hij nonchalant een fles champagne die hij aan het einde van de bijeenkomst had gekregen, en in de andere zijn stropdas. Toen Josephine langsliep, schonk ze hem een schalkse glimlach. Haar lange zwarte wimpers wuifden hem als helmgras in de wind toe. Hij hield stil en keek haar in het voorbijgaan na. Na een aantal passen hield ook zij stil. Ze draaide zich om. 'Vous avez quelque chose à fêter?' vroeg ze met omhoogschietende stem, terwijl ze met een traag heupwiegen haar gewicht over haar voeten verdeelde. 'Seulement la vie,' zei Wim met zijn beste glimlach, in zijn beste Frans. Josephine beantwoordde zijn glimlach met een heftig knippen van haar wimpers en niet veel later dronken ze de fles champagne leeg, in de schaduw van een boom in de Tuilerieën.

In de daaropvolgende dagen zwierven Josephine en Wim tijdens de zwoele zomeravonden als tieners door Parijs. Als radeloze soldaten op zoek naar een vermist kind kamden ze de stad uit. Elke kerk moest worden bekeken, elke straat en elk kerkhof betreden, om elke hoek vermoedden ze iets moois, zolang ze maar niet naar huis hoefden terug te keren. Wanneer de ochtendschemering hen ten slotte uit hun roes wekte, bracht Wim Josephine tot aan de trap van haar ouderlijk huis, waar ze elkaar kusten, in het gelukzalige besef niets meer nodig te hebben dan elkaar.

Wim stierf in negentienachtentachtig. Hij woonde toen al geruim twintig jaar met Josephine op de Mimosastraat. Na een avond flink doorzakken in zijn stamkroeg was hij op een ijskoude winter nacht, vermoedelijk om even uit te rusten, in een bushokje gaan zitten. Een toevallige passant, op weg om eerste kerstdag bij haar familie te vieren, vond hem de volgende dag, liggend op zijn zij, gestorven door de vrieskou.

De dood van Wim was een mokerslag voor de twintigjarige Bernard, want ook al kon hij niet goed met zijn vader opschieten - ze waren het voortdurend oneens met elkaar - zijn dood liet een beangstigende leegte achter. Dit was geen leegte waar simpelweg niets meer in te vinden was. Het was niet domweg het gemis van zijn vader's jas aan de kapstok, het karakteristieke piepen van zijn fiets of zijn doelloze gesjok door het huis. Het gemis van zulke menselijke sporen slijt met de jaren. De leegte die het leven van Josephine en Bernard beheerste, had een zelfstandig bestaan gekregen. Als een zwart gat trok het de dagelijkse beslommeringen naar zich toe, het omhelsde hen strak en liet hen niet meer gaan.

De voorheen grenzeloze passie van Josephine doofde na Wim's dood langzaam uit. Haar baan als bibliothecaresse bracht haar geen vreugde meer maar regelmaat. Haar passie voor muziek werd weerspiegeld in de met stof bedekte platenkast, waar met steeds langere tussenpozen nieuwe lp's aan werden toegevoegd. Ze bemoeide zich niet meer met de plaatselijke politiek, die ze voor zijn dood op de voet

had gevolgd, maar haar na zijn dood alleen nog maar kon vervelen. Haar grootste liefde tuinieren stierf samen met de rozenstruiken en begonia's, die ieder jaar prachtig in bloei hadden gestaan, maar zonder haar liefde werden overwoekerd door het onkruid.

Bernard had de sloomheid van zijn vader geërfd en niet het onstuimige temperament van zijn moeder. Zijn bewegingen waren traag, niet onhandig of verstrooid, maar langzamer dan bij de gemiddelde mens. Hij nam net als zijn vader uitgebreid de tijd voor de meest basale dagelijkse rituelen. De krant uit de brievenbus halen, naar de WC gaan, de vaat doen, hij werkte alles af in een tergend traag tempo. Maar hoezeer hij ook het idee gaf, ieder moment met iets te gaan stoppen; hij maakte altijd iedere klus af.

Ondanks deze lethargie ontvlamde het revolutionaire vuur zich toch nog in hem. Het was alsof zijn moeder na haar dood haar laatste sprankje revolutionaire kracht via een onvoorziene boodschapper op hem overbracht. Op de ochtend, dat hij met de urn met de as vanaf het crematorium naar de bushalte liep, vloog een spierwitte duif niet op toen hij er met zijn grote voeten bijna over struikelde. Hij boog zich naar het beestje toe en pakte het voorzichtig op. Ze beefde als een bezetene en haar zwarte kraallogjes keken angstig in het niets. Zonder na te denken stopte hij het beest in de binnenzak van zijn twee maten te grote legergroene winterjas. Thuisgekomen maakte hij een hoek van de keuken tot haar thuis. Hij noemde haar Huma en schreef haar naam met potlood op het deksel van een schoenendoos.

In de bibliotheek las hij alles, wat er over de verzorging van duiven te vinden was. Duiven waren tere wezens die allerlei kwalen konden hebben, zo veel werd hem duidelijk, maar hij kon niet achterhalen wat ze mankeerde. Hij wachtte tevergeefs tot ze beter werd. Een aantal dagen later vond hij haar dood in de hoek van de keuken. Ze lag naast de doos, stijf als een gebruiksvoorwerp, dat iemand had laten rondslingeren.

Bernard nam die ochtend na het ontbijt afscheid van haar met een klein zelf verzonnen gebed: 'Grote vogel die in de hemel zijt, uw rijk kome. Geef deze lieve duif genaamd Huma een plekje in uw weidse veilige vogelhemel. Amen.' Vervolgens wierp hij het lijfje op het vuur dat hij in de openhaard had aangemaakt. Starend in de vlammen met de geur van verbrande veren prikkend in zijn neusgaten, besloot hij op dat moment iets groots tot stand te zullen brengen. Hij zou zijn leven in dienst stellen van de revolutie.

2.

De ochtend, nadat de advertentie in de krant had gestaan, belde een vrouw. Haar naam was Alette. Ze wilde graag een keer met Bernard afspreken om zijn revolutionaire ideeën te bespreken. Haar heldere stemgeluid deed hem vermoeden, dat ze knap en jong was. Hij sprak met haar af bij café 't Hoekje, zijn stamkroeg, die zich op de hoek aan het einde van de Mimosastraat bevond.

Even later belde een man. Zijn stem was schor en produceerde ratelende valse noten. Hij vroeg aan welk businessplan Bernard dacht. Bernard legde uit dat het